

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

1. števí.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1897.

VII. leto.

Novo leto.

Ob novem letu je navada, da se slednji ozrè malo v minulo leto nazaj in tako hočemo storiti tudi mi. Ta pogled ni vesel, kajti v tem letu se nismo dosti približali uresničenju naših narodnih zahtev. Badesijeva vlada je zares imela mnogo lepih besed, a storila za nas ni ničesar. V Gorici in v Trstu Slovenci še sedaj nimajo javnih ljudskih šol, dasi je njih potreba brezdvomno dognana in se je o njej tudi lahko prepričal sam ministerski predsednik grof Badeni, ko je bil na Primorskem. Vlada nima poguma ali pa dobre volje, da bi pripomogla Slovincem do pravice.

Jednako žalostno je s slovenskimi zahtevami na Koroškem, kjer so javne šole skoro brez vsake izjeme še vedno vse nemške. Zastonj so bile vse prošnje koroških slovenskih občin v tem oziru. Veselo bi bilo jedino, da je šel v pokoj dosedanja deželni šolski nadzornik dr. Gobanc, ki se je vedno kazal nasprotnega nam Slovincem in je celo učitelje odgojil za nemško narodne agitatorje. Na njegovo mesto je prišel dr. Palla, mož, ki je znan kot zagrizen Nемеc in se je začel slovenščine učiti šele, ko je izvedel, da mu je to mesto odmenjeno. Naučil se je seveda ni. Posluje popolnoma v smislu svojega pred-

nika. Na drugo važno mesto, namreč za ravnatelja celovškemu učiteljišču, je bil imenovan profesor Baltazar Knapitsch. Znanje slovenščine je pri njem jako dvomljivo. V Ljubljani, kjer je bil profesor, se je kazal vedno nam Slovincem nasprotnega. On je bil mej tistimi, ki so se poganjali za osnovo nemških šol v Ljubljani, in poslednja leta bil tudi nadzornik nemških šol ljubljanskih. Porabljal je ves svoj vpliv v prospeh nemških šol v škodo slovenskih. V tem smislu deluje gotovo tudi na Koroškem in učitelji, katere bode on vzgojil, ne bodo poznali navdušenja za slovensko stvar.

Ne le v šolskem, temveč tudi v drugih ozirih se vlada Slovincem ni pokazala prijaznejšo. V Trstu, Gorici, Rovinju in Celovcu se vršé porotne obravnave italijanski, oziroma nemški, četudi zatoženec le slovenski razume. Izžrebajo se vselej naši narodni nasprotniki za porotnike, ker sodišča gledajo, da se Slovenci kolikor je moč prezró pri sestavi seznama porotnikov. Minister grof Gleispach je pač obljubil, da bode gledal, da se take razmere odstranijo, toda v tem oziru še ni ničesar storil. Za Gorico je celo imenoval za državnega pravdnika moža, o katerem je vedel, da slovenski ne zna.

LISTEK.

Neiztrinjeni srci.

Spisal J. Primc.

Na pustem Krasu sredi kamenitih goličav stoji precej velika vas, katera šteje okoli sto in dvajset hiš. Ker je tu le malo rodovitne zemlje, pečajo se nje prebivalci s poljedelstvom manj nego drugod, kajti živinoreja jim donša večje in manje dohodke v hiše. Največ dobička jim prinese pa oglje, katerega dan za dnevom vozijo v bližnje mesto.

Akoravno okolica te vasi ni tako pripravna, da se tujcu ali popotniku lahko prikupi, vendar ni tako odljudna, kakor bi si kdo mislil. Meni seveda dopade le zato, ker

sem v nji preživel svoja otroška leta noter do sedanje mladeniške dobe. Kadarkoli sedaj to vas obiščem, tedaj se mi obudi živ spomin na nekdanje dni. Vsak majhen griček, dolinica ali zeleni vrtič ob potoku spominja me na one presrečne dni, ko smo tu še kot majhni otroci mlinčke delali ali se pa kako drugače po otročje zabavali.

Med raznimi vaškimi hišami stoji hiša najbolj premožnega vaščana Šimca nekako sredi vasi ob deželni cesti. Lepa sama na sebi ni, a reči moram, da je jedna najčednejših v vsi vasi. Posebne veljave je to, ker stoji za hišo lep sadni vrt, v jeseni poln vsakovrstnega ovočja.

Čez cesto nji nasproti stoji hiša soseda Mokrina. Mokrin je bil Šimčev največji prijatelj. Ni je bilo nedelje ali praznika, da bi se ta dva možaka skupaj ne posvetovala o vsakovrstnih rečeh: o davkih, živinoreji, kupčiji i. t. d. Naposled sta vselej pri bližnjem krčmarju Slamarju.

V drugih kronovinah se tudi ni prostovoljno ničesar storilo za uresničenje narodne enakopravnosti od strani vlade. Pač se je nekaj novih nemških uradnikov spravilo na Slovensko, in prišli smo že tako daleč, da se celo na Kranjskem pri razpisu služeb ne zahteva več izrecno znanje slovenščine, temveč le jezikovno znanje, da se lahko nastavi tudi kak Nemec. Dovolj označljivo za razmere na Kranjskem je pač to, da se moramo celo po kmetih poganjati za slovenske napise na poštnih pečatih.

Minulo leto so se v dveh slovenskih pokrajinah vršile deželnozbornske volitve. Na Koroškem smo Slovenci pridobili jeden mandat in gotovo bi jih dobili nekaj več, da niso oblasti, zlasti okrajni glavar Mac Nevin, delali proti nam. Četudi te volitve ne premene razmer v deželnem zboru, vendar je njih izid zaradi tega jako pomenljiv, ker so pokazale, da Slovenci napredujemo. V jednom okraju se Nemci niso več upali očitno postaviti svojih kandidatov. Mnenje, da so koroški Slovenci že izgubljeni, je bilo kmalu povse neutemeljeno.

Na Štajerskem Slovenci še vedno niso mogli odtrgati Nemcem v mestih nobenega mandata, četudi je bil opazovati napredek. Vsekako bode treba tukaj še mnogo dela, da se pomeže z nemškutarstvom.

Veselejši je pogled za nas Slovence v minulemu letu, ako pogledamo, kaj smo dosegli z lastnimi močmi. V Ljubljani se je lani otvoril „Narodni dom“, v katerem imajo zavetje slovenska društva. Narodni krogi dobili so nekako središče, katerega so dosedaj pogrešali.

Narodna požrtvovalnost je še vedno vzdrževala zasebni slovenski šoli v Gorici in Trstu in osnovala šolo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Velikovcu na Koroškem, katera se je letos otvorila in je velikega pomena v narodnem oziru, kar najbolje dokazuje njen obilni obisk. Ta šola bode razširjala še čez meje njenega okoliša slovensko narodno zavest. V Ljubljani je mesto osnovalo slovensko višjo dekliško šolo, v kateri se bodo dekleta odgojevale v narodnem duhu. Ta šola bode gotovo jako vplivala na narodno mišljenje naših meščanskih krogov.

Če s svojo lastno požrtvovalnostjo tako napredujemo, potem se za nas narod ni več bati in to prepričanje je najboljšo, katero jemljemo seboj v novo leto. Želimo, da bi novo leto bilo za nas ugodnejše, nego je bilo minulo, a ne vstrašimo se pa tudi bojov za našo narodnost, ako bodo potrebni. Sedaj je naš slovenski narod še toliko zaveden, da ga ne ugonobé Nemci, ako se še tako zaganjajo vanj.

Politični pregled.

Volilna preosnova v deželnih zborih. Štajerskemu deželnemu zboru je deželni odbor predložil predlog, naj se uvedó neposredne in tajne volitve. Konservativci so pa stavili predlog, da naj se pomnoži število deželnih poslancev kmetijskih občin s 23 na 30, veleposestvo naj se razdeli v dve skupini, v cerkveno in fidejkomisno in nefidejkomisno. Prvo naj bi volila dva, poslednje 10 poslancev. Volilna pravica za trgovinsko zbornico naj se odpravi, zato naj se pa uvede posebna skupina veleobrtnikov, ki naj bi volili toliko poslancev kot stá jih trgovinski zbornici. Več večjih krajev, ki so dosedaj volili s kmetijskimi občinami, naj v bodoče volijo z mesti. Ta predlog deželno-zborski večini ni prav po volji. — V češkem in moravskem deželnem zboru se je tudi spro-

žila misel, da se vpeljejo direktne volitve. V dolnjeavstrijskem deželnem zboru je predlagal poslanec Noske, naj se vpelje tudi za deželni zbor peta kurija z občno volilno pravico, dr. Filipovič pa, da se pomanjša število poslancev v veleposestvu in pomnoži število poslancev kmetijskih občin in mest.

Višja duhovščina in Slovani. Večkrat smo že imeli priložnost opaziti, da škofje niso prijazni slovanskemu gibanju. Pri nas Slovencih so Kahn, Flapp in Missia jako malo naklonjeni Slovencem. Pokojni dr. Zwerger je le želel, da bi mogel kdaj nemški propovedovati v slovenskih župnijah svoje škofije. Ta želja se mu ni izpolnila, kajti Slovenci se niso dali ponemčiti. Te dni je vratislavski nadškof in kardinal Kopp zaukazal, da ima poljska

spraznila kupico dobrega Istrijana in se ga pri priložnosti čestokrat čez mero navlekla.

Sosed Mokrin se je znal z laskavimi besedami Šimcu do dobra prikupiti, vendar je bil Mokrin zatogadelj v njegovem prijateljstvu, ker je mislil, da si postaneta v kratkem sorodnika.

Šimec imel je namreč jedino hčer Jerico, katero so imeli vsi vaški in tudi drugi fantje za najlepšo krasotico. Jerica pa ni bila samo lepa in okroglolična, ampak je imela tudi dobro in pošteno srce ter delavne roke. Odkar ji je umrla ranjka mati, je odslej v hiši sama gospodinjala, in sicer tako skrbno in varčno, da Šimcu niti na misel ni prišlo, da bi si iskal kdaj žene-gospodinje. Fantje iz doma in iz tujih vasij povpraševali so Šimca za Jeričino roko. Ker pa je bilo deklet še mladoletno, tedaj še ni mislilo na ženitev, meneč, da je še dovolj časa za to. Tudi

Šimec bi jo nerad tako hitro odpravil od hiše, ker je vedel, da bi se moral drugič ženiti in dosedaj mu Jerica podpira tri vogle pri hiši.

* * *

(Dalje prihodnjič.)

Prevajenje.

Času primerno premissljevanje. Spisal dr. ***

Slično Nietzsche-jevemu preobratu pojmov pripravlja in pojavlja se v naših dneh počasen prevrat v rabi neke važne vsakdanje jestvine. Ne samo od zdravniške strani, tudi iz omikanih nezdravniških krogov se čuje vedno glasnejši klic, naj popustimo novodobno hrano in naj se povrnemo k stari priprostosti in prirodnosti jestvin, da se ubranimo bolehnosti in zopet postanemo krepki in zdravi. Ta klic najde vedno več odmeva. Higijena, ta

duhovščina njegove škofije izstopiti iz katoliškega poljskega tiskovnega društva v Tešinu. Kaj je pač storilo to društvo, da si je nakopalo jezo? Nič drugega, hotelo je biti tudi poljsko, ne samo katoliško, in je njega glasilo grajalo, da so v Karvinu nemške propovedi, dasi je večina prebivalstva slovanska in nemški niti ne razume. Katoliški list se torej za Slovane niti potegniti ne sme.

Krščanski socijalizem in klerikalci. Po mestih navadno klerikalci podpirajo krščanski socijalizem, a drugače pa delajo na kmetih, kjer imajo upanje podreti s čisto klerikalnimi kandidati. Tako so se na Kranjskem pri zadnji državnozborni volitvi bili z vso silo ustavljali kandidatom krščanskih socijalistov Ignacija Žitnika in dr. Gregoriča. Na Štajerskem se je snovala krščanska kmetijska zveza na krščansko-socijalni podlagi. Misli bi kdo, da bodo klerikalci to zvezo podpirali, toda najhujše se jej upirajo. Iz Gradca so se razposlala pisma župnikom, naj delujejo proti tej zvezi in onemogočujejo njene shode. V pismih se je trdilo, da knezoškof želi, da se ta zveza uniči. Župniki in kaplanje so se seveda s posebno gorečnostjo podali na delo. Šli so od hiše do hiše in kmete odgovarjali naj ne hodijo na shode tega društva. Jeden shod so na ta način že preprečili. Tukaj se je zopet pokazalo, da so klerikalci le ondu za krščanski socijalizem, kjer se s svojimi praviimi nazori ne upajo na dan.

Duhovske takse. Dunajski delavci začenjajo paziti na duhovščino, če ne pobira previsokih taks za svoja opravila. Od več župnikov so že nazaj zahtevali, ker so preveč za poroke in pogrebe plačali. Kronawetter je stvar sprožil tudi v državnem zboru. Ker sedaj veljavni tarifi niso več primerni za sedanji čas, je predlagal, naj se primerno premene in vlada potem naj skrbi, da se jih bode duhovščina tudi držala. Posl. Scheicher je duhovščino opravičeval, češ, da v tem oziru se je uveljavilo neko pravo iz navade, in da višje takse ljudje prostovoljno plačujejo, kar seveda navadno ni resnica. Urejenje te stvari pa duhovščina ne zahteva, ker misli, da v tej zadevi nima posvetna oblast ničesa govoriti.

Poljska ljudska stranka. Pristaši poljske ljudske stranke imeli so shod te dni v Tarnovu v Galiciji. Skle-

nili so, da bodo zahtevali od svojih kandidatov, naj obljubijo, da ne vstopijo v poljski klub. Ljudska stranka je pripravljena, v narodnih vprašanjih vzajemno postopati s poljskim klubom, v drugih pa ne. Volilno gibanje je v Galiciji že jako živahno. Poljski okrajni glavarji se posebno trudijo, da preprečijo vse uspehe ljudske stranke. Pri tem se pa ne drže vedno zakonitih sredstev in posebno zakon o zborovanjih po svoje tolmačijo.

Ministerska kriza v Srbiji. V Srbiji je prišlo do razpora mej kraljem in vlado. Kralj ni hotel potrditi nekaterih zakonov, ki jih je po predlogu vlade sklenila skupščina. Napredna stranka po svojih listih dolži Avstrijo, da upliva na kralja. Novo ministerstvo bode pa sestavil dosedanji srbski poslanik na Dunaju Simić iz pristašev več strank. Naprednjakov nobeden ne vstopi v novo ministerstvo.

Neprijetno presenečenje. Te dni je bolgarski ministerski predsednik Stojlov priredil veselico, na katero je povabil mnogo odličnih gostov. Prav pred prihodom gostov našel je v dvorani dinamitno bombo. Doslej se je policija zaman trudila poizvedeti, kdo je prinesel bombo v palačo ministerskega predsednika.

Turčija in velevlasti. Zastopniki velevlastij hodijo okrog turškega vprašanja, kakor mačka okrog vrele kaše. Sultan se pa posmehuje vsej Evropi, ker ve, da se mu ni ničesa bati. Veleposlaniki so zahtevali od sultana, da bi vodstvo vnanjih stvari in financ (dinarstva) izročil dvema Evropcema, ki naj bi skrbela, da se v Turčiji napravijo redne razmere in da evropski upniki dobé svoje obresti. Sultan je pa lepo gospodom odgovoril, da iz tega ne bode nič, kajti on je drugih mislij. Ker se velevlasti ne morejo odločiti, da bi s silo postopale, so veleposlaniki to zahtevo lepo umaknili, misleč si, da umnejši odjenja. Da pa svet ne bi govoril, kako malo veljave imajo, so razni vladni listi dobili nalog, da so svojim čitateljem zatjevali, da veleposlaniki tega niti zahtevali niso.

Vedna oboroževanja. Na Francoskem in na Nemškem mislijo pomnožiti in izboljšati topništvo. Na Francoskem napravijo nove topove. Treba bode zopet več

važni del zdravniške delavnosti, ki imajo nalogo, bolezni zabranjevati, se je vedno borila zoper obžalovanja vredno razvado, da ljudje v podobi škodljivih jestvin počasno strupovine v svoje telo vzprejemajo.

Ta vojska velja v prvi vrsti alkoholu in tobaku, v novejšem času pa tudi navadni kavi, odkar se je v njej našel strupeni kofejin. Znano je, da splošno uživanje teh strupovin, katerim se mora prištevati tudi opij, hašiš i. t. d., ne samo posamičnemu človeku zdravje izpodkoplje, temveč cele narode telesno in moralno oslabi in ugonobi.

Po znanstvenih preiskavah slovečih zdravnikov¹⁾ in

¹⁾ Med drugimi prof. Virchow v Berlinu, dr. Mendel v Essenu, zdrav. svet. dr. Lutze, dr. E. Almquist, dr. Bardell v Novem Jorku, prof. Silv. Graham v Londonu, prof. Brillat-Savarin v Parizu, prof. C. Binz v Bonnu, prof. dr. F. C. Faye v Kristijaniji, prof. Bullard, Eloy Stayter, Sidnay-Ringer, Aubert, Frerichs, Zehmann, Häring, Petersen, Schroff i. t. d.

kemikov je navadna kava posebno v dveh ozirih škodljiva. Po jedni strani ovira namreč prebavljenje, po drugi strani pa slabo vpliva na živce, kateri se po njej najprej razburijo, potem pa otrpnejo. Tiščanje v želodcu, težaven stol, zgaga, omotica, glavobol, tresočje se roke, bojažljivost in bolehnost razdražljivost so navadno posledice stanovitnega uživanja navadne kave. Naravno je, da se pod takimi pogoji telo slabo redi in da gine tudi delavna moč. Kdor opazuje slabotne otroke, razdražljive, upadene može, bledična dekleta, katerim je navadna kava neozdravljivo bolehnost donesla, urine se mu želja, naj bi se vendar navadna kava nadomestila s kako drugo, kar mogoče jednako vredno pijačo. Tej želji, ki je postala že nujna potreba, ustregla je nova, vedno bolj razvijajoča se obrtnija, namreč izdelovanje sladne kave, in v tej stroki si je, kakor smemo s ponosom reči, ravno neka avstrijska

milijonov. Seveda Francija in Nemčija ne ostaneta sami. Kmalu bodo tudi v Avstriji zahtevali več milijonov za izboljšanje topništva. Zato pa finančni minister tako neizprosno zahteva davek na žganje, pivo in petrolej, torej same davke, ki zadevajo srednje in nižje sloje prebivalstva. Obdačenje žganja se navadno opravičuje s tem, da

bodo ljudje potem manje žganja pili. V resnici pa tega niti tisti ne verjamejo, ki to trdijo, temveč le računajo, da bode novi davek vedno več donašal, da se bode torej leto za letom več žganja popilo. Čas bi pač že bil, da se preneha z vednim oboroževanjem in nakladanjem novih dakov.

Dopisi.

Iz Škocijana na Dolenjskem, 16. decembra. Težko smo že pričakovali, da bi se vendar jedenkrat tudi pri nas vsaj nekoliko za vzgojo mladine storilo. Res je, da imamo dvorazredno ljudsko šolo, toda ta je premajhna za tako obširno občino, kajti v to šolo pohaja ali, bolje rečeno, bi moralo pohajati 4—5000 otrok. Samo v prvem oddelku prvega razreda vpisanih je letos 150 otrok. No, lepo število, posebno, če je primerjamo z tisto malo sobo, če sploh moremo tisto luknjo, kjer se poučuje, sobo imenovati! In zato ni čudo, če gospod nadučitelj ne zahteva, da bi otroci redno v šolo hodili, kam pa bi jih tudi dal, ko bi vsi v šolo prišli. Zato smo se pa pred tremi tedni razveselili, ko se nam je vendar jedenkrat dovolila trirazrednica. Za prvi čas se je vzela za to svrhu neka soba v najem, sčasoma pa se bode zidala trirazredna ljudska šola, samo da bi bilo v občinski blagajnici malo več denarja. Z radostjo pozdravljamo našo trirazrednico, v trdni nadi, da bodo morali naši kmetski otroci redno v šolo, ker bomo imeli prostor zanje. Upamo pa tudi, da bode g. nadučitelj v šolskih stvareh malo bolj točen, kakor dosedaj, in da bode pazil pri otrocih na red v šoli in zunaj šole. Posledica tega pa bode, da bodo otroci veliko več znali, kakor dosedaj, in da bomo imeli v naši občini dobre in zavedne može, ki ne bodo tako od naših „gospodov“ odvisni, kakor smo mi sedaj, ampak ravno tem pokazali, da sami tudi kaj vedó, in potem se gotovo ne bodo volilni možeje volili tako, kakor so se pri nas letos. — Dolgo smo čakali trirazredne ljudske šole, a še dalje pa že nabiramo za našo brizgalnico. Gospod župnik je pobiral doneske, toda dosedaj še nismo nič izvedeli, ima

li kaj v blagajnici ali še nič. Jako čudno je, da gospod župnik o brizgalnici tako molči, vsaj so vendar nekateri darovali precejšnje svote. No, če se te dobro obrestujejo, potem menda kmalu dobimo brizgalnico, ki je pri nas že tako zelo potrebna. Vsaj je pa za to že skrajni čas! — Gospod urednik, sedaj sem Vam povedal, kaj smo dobili in kaj še pričakujemo, povem naj pa še to, da je pri nas letina bolj slaba in da nismo nič več tako veseli, kakor včasih, ko smo zapeli skupaj: „Prijatlje povabil — Še sam ga bom pil“, kajti vino je tako kislo, da človeku kar obraz pači, kadar je pije, in ne spravi človeka tako hitro v dobro voljo, kakor lansko.

Iz Babnega Polja pri Ložu, 28. decembra. V našo vasico je hodilo do konca tega leta šest „Rodoljubov“, in vsi smo list radi in s pridom čitali. Sedaj si pa uničen, dragi „Rodoljub“! K večjem še skrivaj se bodeš priplazil k nam, kakor kaki potepuh ali sumljiv kradež nedolžnih ovčic. „Domoljubov“ pa bomo imeli menda 18, če ne še več. Vse to je pa dosegel naš mladi župnik, ki je sicer kaj pohlevno nastopil našo župo in bil tudi dosedaj obče spoštovan, a se 'kar čez noč prelevil v bojevitega vojskovodjo klerikalnih megel. Pri treh nedeljskih pridigah je Tebe neusmiljeno mesaril, ubogi „Rodoljub“, očitajoč Ti, da sramotiš duhovščino in si zoper vero. Tudi se je zapovedovalo, da Te nihče ne sme naročiti in brati. Pri zadnji pridigi pa i Vi, „liberalci“, niste izostali, kajti župnik nas je poučeval nekako tako-le modro: „Da bode te pa vedli, kaj so prav za prav „liberalci“; povem vam, da so „liberalci“ — zoper vero. Sicer hodijo tudi v cerkev, a le nekako prisiljeno in pozna se

tvrdka posebnih zaslug pridobila. Surova tvarina tega izdelka je ječmen, ki stoji pšenici, tej najvažnejši človeški jedilni tvarini, najbližje. S tem, da se ječmen v slad izpremeni (poslajenje, žganje i. t. d.), pridobi mnogo na svoji vrednosti. Njegova redilna moč se pomnoži, ker se s poslajenjem skrob ali krfka (štirka), ki je prej težko prebavljiva, v dekstrin in sladkor izpremeni, toraj v lahko prebavljive tvarine. Tudi dobi bolj prijeten okus.

Znani kemik dr. M. Mansfeld, vodja preiskovalnice za jestvine in pijače na Dunaju, je sladno kavo preiskal in potrdil, da ima v sebi vse dobre lastnosti slada in mnogo redilnih snovij. Posebna prednost je še to, da je sladna kava prosta tistih ničvrednih tvarin (posebno celuloz), ki jih sicer z močnatimi jedmi v želodec prejemamo. Zavoljo tega pa sladno kavo še lahko prebavljajo otroci in na želodcu bolelni ljudje, ko jim že nobena druga hrana več ne diši.

Koliko redilne moči ima pa navadna kava? Dr. Smita, asistent dvor. svet. prof. Ludwiga na Dunaju, jo je lani preiskal in se preveril, da nima v sebi nobene redilne snovi. Če se navadni kavi vendar še nekoliko redilna vrednost pripisuje, pride to od mleka, ki se jej navadno primeša. Ta zmota pride tudi od tod, ker ljudje še ne poznajo učinkov navadne kave. Ona je za živce kakor bič, da jih razburi in poživi, in človeku se zdi, kakor da bi bil na svoji moči kaj pridobil; to je pa le za kratek čas, potem pa kite zopet upadejo in so slabjši ko prej. Navadna kava le živce prijetno razburja, da je človek za nekaj časa bolj živ in vesel, ne da bi na svoji moči kaj pridobil. Ravno to razburjanje živcev je škodljivo, ker jih oslabi, tako da nazadnje čisto otrpnejo. Sladna kava pa obuja ravno tako prijetne počutke dobre volje, ne da bi živce razburjala in uznemirjala. Ona ima posebno prednost v svojem milem, prijetnem okusu in

jim na obrazu, da se v cerkvi dolgočasijo. Seveda pri nas ni „liberalcev“ mnogo in kar jih je bilo, „odpadli“ so že vsi, vsaj na videz, samo jeden je trdovraten in noče upogniti svojega tilnika.“ Zato smo pa tudi vsi prav dobro umeli, na koga leté zgoraj navedene besede. Vsekakor so bile one besede z namenom izrečene: spraviti pri ljudstvu svojega bližnjega ob vso veljavo in spoštovanje. Tako delo sicer ni plemenito. Tudi ni imelo posebnega uspeha! Ljudstvo je, hvala Bogu, pametno dovolj. Ono posluša, obsodi, molči in ustreza, dokler se bode dalo — — Naročnike „Rodoljuba“ ste sicer uničili, gospod župnik, a šlo Vam je pa vendar precej trdo in treba Vam je bilo v kako hišo po večkrat stopiti, da se Vam je bilo slednjič iz nadležnosti vendarle ustreglo. Neki tak nadlegovanec mi je rekel: „Moja žena odnesla je v župnišče 80 kr. za „Domoljuba“, pa jaz ga ne maram in tudi nikdar ponj ne pojdem. Če se mi ga bode prineslo na dom, ga bodem vzal. Ako bi me ne bilo

sram, takoj bi šel k župniku odpovedat ga, potem bi pa morebiti mislil, da mi je morebiti žal za tistih 80 kr., zato naj jih raje ima.“ Vam pa, mladi gospod priporočamo, da takih nepotrebno sovraštvo, jezo, hinavščino in drugih ostudnih grehov provzročujočih dostavkov pri pridigah zanjprej opustite, da ne bode treba poštememu starčku več reči: „71 let sem že star, pa kaj takega še nisem slišal“. Nikar ne mislite, da smo vsi tukaj bedaki, četudi imamo šolo šele osem let in smo revni kmetje. Bodite prepričani, da sta se le dve ali tri hiše naročile „Domoljuba“ iz proste volje. Pomisliti pa tudi morate, da so do malega vsi možje in fantje na Hrvaškem in da ste ustražovali le stare može in — ženski spol. Mislimo, da bode to za jedenkrat zadostovalo in da se bodeta k nam kmalu zopet uselila mir in ljubezen, ki sta vladala za časa ranjkega gospoda župnika Ivana Strnada, kajti ta nepotreben in neslan prepir preseda že vsem Kranjcem po deželi in se jim gabi.

Slovenske in slovanske vesti.

(Deželni zbor kranjski) se je bil sešel dne 28. decembra, da je dovolil začasno pobiranje deželnih priklad do 1897. leta. Deželni predsednik je naznanil, da je vlada dovolila, da se tudi 1897. leta pobira 30% naklade na žganje, dokler se ne uvede novi državni davek na žganje, kar se pa v tem letu ne zgodi. Dr. Majaron in dr. Žitnik stavila sta v tej seji predloge, naj se upeljejoj na Kranjskemj neposredne in tajne volitve, ter da se prizna za deželni zbor volilna pravica tistim, ki plačujejo 4 gld. davka, ker bi vsled davčne presnove nekateri sedanji volilci izgubili volilno pravico. Ta predlog se pa ni rešil, ker je vlada prej odložila zborovanje. Videlo se je, da je vladi na tem, da se po volilnih možeh voli vsaj še letos za državni zbor. Če se upeljejo neposredne volitve za deželni zbor, velja to tudi za državni zbor.

(Povišanje mestnih naklad v Ljubljani) Mestna občina ljubljanska bode imela poslednja leta gotovo jako mnogo troškov, zato je pa prisiljena povišati mestne na-

klade. Ljubljana je dosedaj imela tako nizko naklado, kakor skoro nobeno drugo mesto v Avstriji. Pri povišanju naklad se je mestni zastop oziral na to, da se preveč ne obremené mali obrtniki. Zato se ne premeni do zneska 5 gld. 23 kr. sedanja šestodstotna naklada, poviša se do 26 gld. 25 kr. na 10% in pri višjih zneskih na 15%. Pri dohodarini se bode plačevalo do 50 gld. rednega davka 10%, od 50 do 150 gld. davka 20%, naklade. Pri domarini se bode povišala na 10% in pri zemljarini na 15% naklade.

(Nedeljski shod.) V nedeljo je bil v Ljubljani pri Maliču velik shod, katerega je bila sklicala obrtna zveza. Na tem shodu je gosp. Turk priporočal, da se obrtniki organizujejo in volijo v postavodajne zastope samo može, ki bodo zares delali narodu v korist. Gospod dr. Andrej Ferjančič je potem v daljšem govoru pojasnjeval obrtno vprašanje in izrazil željo, da obrtniki naznanjajo poslancem njih težnje. Krojač g. Šturm je stavil več umestnih na-

poživi človeško truplo brez vseh nezdravih posledic.

Posebno prednost pred navadno kavo ima sladna kava z ozirom na želodec in čreva. Ona želodca ne šegače, kakor navadna kava, in ne nareja preveč kisline v želodcu, katera nareja zgago in podobne težave. Sladna nareja kri ter je lahko prebavljiva; v pogledu na zdravje je toraj mnogo boljša mimo navadne kave.

Toliko znamenitih prednostij sladne kave obudilo je seveda tudi zanimanje zdravnikov, tembolj, ker se je pokazalo, da deluje včasih celo kakor pravo zdravilo, zlasti pri pomanjkanju krvi, pri splošni slabosti in živčni dražljivosti, posebno še pri težavnem prebavljanju. Dostikrat so se dolgoletne težkoče te vrste po uživanju sladne kave v kratkem času olajšale ali pa čisto odstranile.

Toda navada je železna srajca, zato se ni čuditi, da se navadna kava ne dá tako hitro odpraviti, čeravno

je njena škodljivost znanstveno dokazana, kakor tudi velike prednosti sladne kave. To je le počasi mogoče in le tako, da se sladni kavi utisne podobna vonjava in podoben prijetni ukus, kakor ima oboje navadna kava, ker tega vonja in ukusa je človeški rod že skozi stoletja vajen. Pred nekaterimi leti se je ta težka uganka rešila. Znani kemik Trillich, bivši asistent slovečega profesorja in tajnega svetovalca Pottenkofera v Monakovem, je s izvlečkom iz kavinega drevesa vonjavo in ukus navadne kave srečno prenesel na ječmenov slad. Tvrdba Kathreiner pa ima zaslugo, da je važnost te iznajdbe spoznala, da je g. Trillicha, ki je sedaj tehnični vodja Kathreinerjevih tovaren, v svojo službo vzela in izdelovanje sladne kave po tem novem načinu na debelo pričela. S tovarniškim izdelovanjem takoimenevane „Kneipove kave“ iz slada in z ukusom navadne kave ustanovila je ta tvrdba novo obrtnijo, ki sega svoje veje že

svetov. Gosp. Gostinčar in gosp. dr. Gregorič sta govorila v krščansko-socialnem smislu. Poslednji si je prisvajal tudi zaslugo, da je sprožil misel, da se zgrade delavske hiše v Ljubljani, in očital mestnemu zastopu, da obremeni obrtnike z novimi nakladami. Gospod župan Hribar je pojasnil, da je misel, naj se zgrade delavske hiše v Ljubljani, sprožil mestni fizik, ne pa dr. Gregorič. Povišanje mestnih naklad se zadeva malih obrtnikov, kajti ti bodo samo kacic 500 gld. več plačevali, kakor dosedaj, dočim bode osem velikih davkoplačevalcev plačevalo 50.000 gld. več. Gospod dr. Krisper je nasvetoval, naj se zahteva od poslancev, da izposlušajo odpis brezobrestnega posojila, ki se je dalo obrtnikom po potresu, oziroma, da se vsaj podaljša rok za plačevanje. Socijalista g. Železnikar in g. Zadnik sta pa vedno jedno godla, da se malemu obrtniku več pomagati ne dá. Jedino rešilo je še socialna demokracija. Shod se je naposled izrekel, naj se obrtniki združijo v organično celoto v obrambo narodnih, stanovskih in socialnih pravic, in da se mestni zastop in poslanci poganjajo, da se odpiše obrtnikom brezobrestno potresno posojilo. Potem se je govorilo o zjedinenju slovenskih strank. Ko je govorilo več govornikov, se je shod izrekel, naj se od poslancev zahteva, naj vstopijo v jugoslovanski klub.

(Novo domovinsko pravo.) Z zakonom z dne 5. m. m. št. 105. drž. zak. se je domovinstvo vsaj deloma predrugačilo v duhu novega časa. Tudi odslej bode treba prositi vsprejema v občinsko zvezo. Toda občina ne bo imela več pravice, odreči domovinstva tistemu, ki je v njej prebival kot samopraven državljani deset let neprenehoma in prostovoljno. Teh deset let se bode računalo od dne 1. januarja 1891. leta naprej. Čez pet let že bode torej vsak, ki je v kaki občini stalno prebival deset let, lahko zahteval vzprejema v isto občino, ako mej tem časom ni bil javno preskrbovan kot ubožec. Domovinstvo se mu bode moralo pripoznati brezpogojno in brez časovne omejitve, to pa ne le na njegovo prošnjo, nego tudi na zahtevo občine, h kateri je poprej pripadal. Vse prošnje za vzprejem na tej podlagi so proste pri-

daleč preko mej Nemčije in Avstro-Ogerske. Po raznih delih svetá se izdeluje sedaj ta kava v devetih velikih tovarnah.

Ta nepričakovani, nedosežni uspeh dobre stvari mora vsakega človekoljuba z veseljem in priznanjem napolniti. Čas ni več daleč, ko se bo ukusna in zdrava Kathreinerjeva sladna kava uživala v vsaki hiši, vsaki družini. Kdor le parkrat poskusi, da zmanjša škodljivost navadne kave s primesjo Kathreinerjeve sladne kave, se bode kmalu prepričal o prijetnih in dobrodejnih učinkih te primesi, in sčasoma, kakor se je že zgodilo, postane mu primes ljubša mimo prave kave, tako da bo začel uživati samo in čisto sladno kavo. Tako se bode dala polagoma odstraniti škodljiva navadna kava v blagor človeštva, v prospeh splošnega zdravja in v prid našega kmetijstva. K temu naj bi vsak po svojih močeh kaj pripomogel v krogu svojih znancev, zlasti pa častite gosposinje in matere.

stojbin. Nedržavljeni lahko pod istimi pogoji zahtevajo zagotovila, da se jih vsprejme v občinsko zvezo; vsprejem pa stopi v moč šele potem, ko dotičnik zadobi avstrijsko državljansko pravico. Ako občina v šestih mesecih ne reši prošnje za vsprejem, odnosno zagotovi, tedaj odloči o tem politično oblastvo, katero tudi rešuje vzklice zoper odklonitev vsprejema. Druge točke domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863 ostanejo še za naprej veljavne. Če kdo prosi vsprejema v občinsko zvezo, ne da bi se mogel sklicevati na zgoraj označeno priposestovanje, tedaj je občini na prosto voljo dano, vsprejeti ga v občinsko zvezo proti pristojbini, katero določi deželni zakon. Javni uradniki in sluga, duhovniki in javni učitelji, in tudi c. k. notarji zadobé domovinsko pravico v občini, v kateri in kadar nastopijo odkazani jim stalni urad.

(Novi davki.) Državni zakonik je pretečene dni objavil zakon o direktnih osebnih davkih. S tem zakonom se odpravlja dosedanja dohodarina, na novo ureja obrtarina, a uvaja rentni davek, osebna dohodarina in pa davek od višjih plač. Zakon stopi v moč dne 1. januarja 1898. leta. Ob enem stopi v moč prememba volilnega reda za državni zbor, da bodo imeli pravico voliti poslance ali volilke može tudi tisti občinci, ki na leto plačujejo najmanj po štiri goldinarje cesarskih direktnih davkov.

(Podeljevanje triodstotnega posojila.) V zmislju sklepa deželnega zbora kranjskega z dne 11. julija 1886. leta, porabil se bode od državnega posojila 500.000 gld. delni znesek 100.000 gld. za podeljevanje triodstotnih posojil pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij po deželnih okrajih kranjskih, katere je razrušil potres. Deželni odbor je določil rok za vlaganje dotičnih prošenj do konca meseca februarja 1897. leta. Podrobnosti je razvideti iz uradnega razglasa deželnega odbora.

(Zanimiv testament) Iz Škofje Loke se nam piše: Nedavno je umrl v Železnikih Fran Gašperšič, ki se je mnogo bavil z geologijo in rudokopstvom. Zapustil je v poslednji oporoki mej drugim zanimive določbe. Njegovo posestvo v Železnikih naj pripade „redu usmiljenih bratov“, ki morajo zato vzdrževati na njem bolnišnico; če bi oni ne hoteli, prevzamejo naj posestvo „usmiljene sestre“ in napravijo ubožno hišo. Vender mora posestvo biti vse večne čase prepisano na ime zapustnika. Temu svojemu zavodu voli tudi briljantne prstane, ki so, kakor je posebe popisano, stari nad 1000 let*. Svoje astronomične karte, študije in listine voli ljubljanski gimnazijski knjižnici. Eksekutorjem svoje oporoke imenuje župana v Železnikih. Nadalje govori o svojih rudokopih (železnjak in aluminij) v vrhniškem okraju, glede katerih ga je konsorcij v Trstu prisilil k neugodni, neveljavni poravnavi, a so mu zanje ponudili koj po tem Francozi 260.000 goldinarjev. Tudi ima v vrhniškem okraju prostokope premoga, kateri so vredni najmanj 100.000 gld. Vse te rudokope naj čim preje prodasta župan v Železnikih sporazumno s dr. Majaronom

v Ljubljani, katerega sploh imenuje pravnim zastopnikom. Denar, ki se tako dobi, naj se porabi po vrsti za most v Železnikih k cerkvi, za razširjenje cerkve sv. Frančiška, za nove oltarje in zvon (23.500 gld.), za moderno bolnico v Železnikih, za posebnega duhovnika, za ustanovo deklici, ki se omoži itd. Stavbe naj se vrše praktično in ljudstvu v korist; tehnično pa naj jih vodi tisti, ki je vodil gradnjo nove bolnice v Ljubljani.

(Umrl) je v Kranju dne 23. m. m. meščan gospod Aleš Engelmann, oče pokojnega pesnika Leona Engelmann (Nožarjev) in nadučitelja g. K. Engelmann v Dragatušu, v starosti 78 let. N. v m. p.!

(Umesten ukrep) Občinski zastop na Bledu je v seji dne 20. decembra 1896. soglasno sklenil, pozvati svojega gospoda deželnega poslanca, naj se v deželnem zboru poteguje za direktne in tajne volitve v kmetijskih občinah, da postanejo tudi kmetje deležni pravice, katero uživajo volilci drugih skupin.

(Dvakrat značilno.) C. kr. državno pravdnništvo toži znanega kaplana Rudolfa v Trnovem pri Ilirski Bistrici zaradi hudodelstva goljufije in se je obtožencu že dostavila obtožnica. Dasiravno se je vsa preiskava vršila v slovenskem jeziku in je tudi obtožnica slovenska, je obtoženčev zagovornik gospod dr. Šušteršič zoper obtožnico vložil v nemškem jeziku pisan ugovor.

(Razžaljena železnica.) V Poličanah se je nedavno tega uradoma oklicalo, da zapade globi 5—50 gld., kdor imenuje po „zaslugi“ grofa Wurmbanda zgrajeno popolnoma nepotrebno konjiško železnico „kofemalin“. Iz oznanila se mora sklepati, da je novo ime konjiške železnice splošno v rabi.

(Celjska dvojezična gimnazija) še ne daje miru spat nemškemu Celjanom. Že v prvi seji novega deželnega zbora je poslanec grof Lambert zaradi tega napadal novega deželnega glavarja, ki je tedaj bil minister, ko je šlo za dvojezično gimnazijo v Celju in ni precej izstopil iz ministerstva, ko se je vlada za celjsko gimnazijo izrekla. Dr. Derschatta mu je pritrjeval, trdeč, da te sramote Nemci nikdar ne pozabijo. Odgovarjal na te napade je jako odločno dr. Srnc. — Štajerski Nemci so nevoljni, da je nov deželni glavar zopet grof Wurmband, ki ni dovolj odločnosti pokazal v zadevi celjske gimnazije, in njegov namestnik dr. Srnc. Poslednjega grozno napadajo nemški listi.

(Štajerski slovenski poslanci) so vstopili v deželni zbor. Kaj jim je vlada obljubila, ne vemo. Poganjajo se zato, da bi se jim dalo jedno mesto deželnega odbornika, a bode težko kaj. Klerikalci, ki imajo s Slovenci večino v skupini kmetijskih občin, se branijo Slovincem prepustiti deželno odborništvo. Deželnozborska večina pa tudi noče Slovincem prepustiti jednega onih treh deželnih odbornikov, katere voli ves zbor, dasi bi to bilo jako pravično. Vodja konservativcev je predlagal, da se osnuje jedno novo mesto deželnega odbornika, da bode potem vedno jeden Slovenec deželni odbornik. Za ta predlog pa zopet ni večine. Sploh v Gradcu za Slovence ne veje nič prijazna sapa. Nemški listi pišejo

skrajno neprijazno za Slovence in naglašajo, da nemška večina ne bode dovolila v nobeno slovensko-narodno zahtevo.

(Zagrizenost štajerskih Nemcev.) V mestni bolnici v Ptujju je bilo razpisano mesto zdravnika. Za to postransko službico se je oglasil samo jeden prosilec, a ni je dobil, ker je Slovenec. Ptujski Nemci so šli rajši na Dunaj iskat zdravnika. Kdaj se bomo že Slovenci od svojih nasprotnikov naučili toli potrebne brezobzirnosti.

(Celovski „Mir“) je pričel z novim letom, vstopivši v svoj XVI. letnik, prinašati redno zabavno-poučno prilogo „Domači Prijatelj“. Uredništvo piše o tem v zadnji številki: „Program naš ostane stari. Uredništvo bode delalo z vso močjo na to, da pripravi bralcem kolikor mogoče primerne berila, da bodo poučeni o vsem, kar se godi po Koroškem in po ostalem Slovenskem, in da zvedo, kar je zanimivega po širnem svetu. Posebno bodemo skrbeli za zabavni del, da bodo imeli tudi oni, ki se za politiko manj zanimajo, zlasti ženske in mladina, dosti kratkočasnega branja. Zato začnemo z novim letom izdajati redno zabavno-poučno prilogo: „Domači prijatelj“. „Domači prijatelj“ bode izhajal dvakrat na mesec, dne 10. in 30., ter prinašal povesti, pesni, poučne spise, kratkočasnice, smešnice itd. Poseben gospodarski oddelek nam pa bode nadomestoval gospodarski list, katerega že dolgo časa želimo. Nova priloga nas bode stala mnogo denarja. Zato prosimo vse stare naročnike, da čim preje poravnajo svojo naročnino (2 gld.) in nam pridobijo izdatno število novih naročnikov, da nam bode mogoče poravnati velike stroške za list. Darovi v ta namen se hvaležno sprejemajo.“ Želeli je, da se temu pozivu odzove prav mnogo slovenskih rodoljubov, in da zlasti s pridnim naročevanjem podpirajo „Mir“, ki je, kakor najbolj kaže, strastno pisarenje nemških listov proti njemu, prevažen faktor v trpki borbi koroških Slovencev za narodova prava!

(Tržaške volitve) Kakor znano, je tržaški magistrat odbil 341 v slovenskem jeziku pisanih reklamacij zoper sestavo prvotnih volilnih listin, češ, da je magistratov uradni jezik italijanščina, in da se magistrat zategadelj s temi reklamacijami ne more baviti. Na podano pritožbo je namestništvo ukazalo mestnemu magistratu, da takoj pregleda in reši slovenske reklamacije, sicer da ukrene namestništvo, kar se mu zdi umestno.

(Poitalijančevanje tržaške okolice) Laški gospodarji se že dlje časa na vso moč trudijo, da bi vsaj in čim prej mogoče poitalijančili v neposredni dotiki z mestom stoječi Rojan. Prvi korak v to je bilo imenovanje zagrizenega Lahona Jurrizze za župnika v tej fari. Kakor vsi odpadniki se tudi don Jurca pošteno trudi za namene svojih iredentovskih gospodarjev in dosegel je lep uspeh. Izposleval je, da je „mного rojanskih župljanov“ prosilo, naj se uvede v rojanski cerkvi laška propoved. Mej temi župljani, ki so prosili za italijansko propoved, je največ Slovencev in le malo Lahov, a Slo-

venci so bili prisiljeni podpisati to prošnjo, ker jim je šlo za vsakdanji kruh. Na podlagi te prošnje je škofijski ordinarijat tržaški odredil, da se mora od 1. januarja 1897. l. naprej vsako nedeljo ob 11. uri dopoldne propovedovati v laškem jeziku. Da se prav spozna postopanje škofijskega ordinarijata, je treba pripomniti, da še do danes ni odgovoril na spomenico, katero mu je prav v tej stvari izročila posebna deputacija pod vodstvom poslanca Nabrgoja v imenu kacic 300 rojanskih prebivalcev. Toda — stoj! Odgovoril je, še prav jasno je odgovoril slavni škofijski ordinarijat na to spomenico, odgovoril z uvedanjem italijanske propovedi!

(Goriški deželni šolski svet) je naposled vendar odnehal in premenil svoj, popolnoma neumestni sklep, da učitelji ne smejo več biti občinski tajniki.

(Svoboda volitev na Hrvatskem.) „Domovina“ je priobčila pismo okrajnega načelnika v Dabru občinskemu

predstojniku v Plešcu. Okrajni načelnik zabičuje svojemu podrejenцу, naj vse stori, da bode voljen vladni kandidat. Njegova dolžnost je, ne le vladnega kandidata voliti, temveč tudi vse svoje sile zastaviti, da bode izvoljen. Ko bi pa propal, je okrajni načelnik zapretil, da odstrani občinske načelnike, kateri bi se pri teh volitvah ne pokazali za sposobne. Lahko si pač mislimo, kaki so občinski načelniki, če so se jim pošiljala taka pisma, delali za vladnega pristaša. Izraz volitev pri tacih razmerah ne more biti pravi izraz narodnega mnenja. Pri tacih razmerah ni čudno, če ima ban v saboru veliko večino.

(Novi praški župan) Za župana v Pragi je voljen dr. Srb z nezatno večino. Volitev se je morala večkrat ponavljati, ker ni dobil noben kandidatov potrebne večine 46 glasov. Šele tretji dan, ko je zadoščala večina navzočih, se je volitev izvršila.

Razne vesti.

(Opustitev znamenja s štacijskim zvonom.) C. kr. železniško ravnateljstvo obvesti s tem potujoče občinstvo, da se pričene dne 1. januarja 1897. l. naprej, znamenje za vstop v železniške vozove ne bode več dajalo po štacijskem zvonu, marveč le po klicu ali zvonenu v čakalnicah ali družih za bivališče potnikov določenih prostorih. P. n. potniki so torej naprošeni, da z ozirom na svojo lastno korist, strogo pazijo na klic za vstop v vozove.

(Ogenj.) Dne 18. m. m. zvečer okoli 9. ure nastal je na hlevu Jožefa Pukelsteina ogenj, ki bi bil lahko nevaren postal za ves okraj, da se ni posrečilo ognja pravočasno zadušiti. Na hlevu ima svoje ležišče onemogli hlapec Valentin Vidic. Zvečer šel je spat na hlev okoli polu 8. ure. Proti 9. uri prišla je slučajno iz hiše služkinja Tereza Šmalc in zapazila, da se na dvorišče izpod hlevne podstrehe kadi. Na hlevu pa je klical Vidic „pomagajte gori!“ Služkinja je poklicala že ljudi v hiši, ki so začeli nositi vodo na hlev in polivati seno. Ogenj se je s pomočjo domačih in s pomočjo vojakov 27. pešpolka udušil, še predno je prišla požarna bramba. Goreti je začelo blizu Vidičevega ležišča in ni dvoma, da je ogenj zanetil Vidic, ki je prav rad cigarete kadil. Vidicu je zgorela skoraj vsa obleka in je on sam se dobro ožgal, da se je moral poslati v deželno bolnico.

(Novakov) je po objavljenem državnem zakonu dovoljenih za leto 1897 v tostranski državni polovici 59211 mož za vojsko in vojno mornarico, potem 10000 mož za deželno brambo in pa dopolnilno rezervo.

(Pretep.) Delavec Anton Kervina kahal je že dlje časa jezo na hlapca Jurija Jarca, ker mu je ta vedno očital, da nima ničesar obleči. Dne 20. decembra zvečer prišel je v hlev posestnika Franceta Škofa ob cesti v Mostni log, kjer služi Jarc in ga porogljivo vprašal, ako mu more hlače posoditi. Ko mu je Jarc odgovoril, da nima ničesar posojevati, zgrabil ga je Kervina in vrgel pod konje. Na to sta sta se začela obadva pretepatati, da sta bila vsa krvava in sta drug drugemu prizadejala telesne poškodbe. Na pomoč poklicani stražnik je šele naredil mir in prijel Antona Kervino.

(Zmrznil) je v gozdu pri sneperku Ivan Zgave, doma iz Budanj v postojinskem okraju. Bil je na potu v Reko, da dobi tam zaslužka, a vsled utrujenosti je zaspal na potu in zmrznil.

(Nečloveška mati.) V Mariboru na desnem bregu Drave našli so te dni v vodi mrtvega novorojenega otroka, ki je imel kamen na vratu obešen. Sodišče išče zdaj nečloveško mater, a doslej zama.

(Kuščar v želodcu) Iz Vojnika se poroča: Krepki 16letni sin posestnika Tramšeka na Brezovem čutil se je že več tednov prav slabega. Nekaj dnij sem ga je strašno bolelo in tiščalo po trebuhu, da se je sirotek zvijal v smrtnih težavah. Končno je izbruhnil že na pol prebavljenega kuščarja. Kako pa je prišel kuščar v želodec? Za gotovo se to ne vé, a domneva se, da, ko je fant na jesen pri mlačvi pri nekem kmetu na parni na hrbtu ležec zaspal, se mu je zdelo, kot bi bil nekaj požrl. Mogoče je, da je kuščar, išoč si zimskega skrivališča, zlezel v odprta fantova usta ter ga spravil v smrtne težave.

(Živinski oče.) Te dni našli so ljudje v neki samotni ulici v Parizu v žensko krilo zavito mrtvo dete. Po daljši preiskavi je policija dogurala, da je dete umrlo vsled grozovitega trpinčenja, a trpinčil je je lastni oče, neki pleskar Albert Gregoir. Ta zver v človeški obliki je s svojim 2½ leta starim sinčkom grozovito ravnal. Otrok je ležal noč in dan v stari skrinji, na cunjah, v katerih se je bilo zaredilo na tisoče uši. Če je otrok jokal, vstal je oče in ga s palico tolkel po glavi in po vsem telesu, ter ga zbadal s šilom. Pri pretepanju s palico je otroku zlomil desno roko, pa se še zmenil ni, da bi poklical zdravnika. A še več. Živinski oče je otroka nesel k razbeljeni železni peči in držal otrokove roke in noge ob peč, da so bile vse opečene. Še psu se je otrok smilil. Pes je lizal otrokove rane in mu hladil bolečine, pes ga je grel, pes je pustil, da je otrok zavžil njegovo hrano, dasi ga je gospodar za to tepel. Ko je otrok brez zavesti ležal, je oče mislil, da je mrtev. Zavil ga je v staro krilo svoje ljubimke in ga vrgel v neki ulici v kot, kjer je otrok umrl. Ke je policija v soboto pripeljala Gregoirja in njegovo ljubimko v njiju stanovanje — to radi sodne preiskave — zbrala se je številna množica, ki je hotela Gregoirja in njegovo ljubimko na mestu ubiti. Ljudje so kričali: Ubite jih! Sežgite jih. Vihteli so nože in palice in policija je morala Gregoirja z orožjem braniti. Sodišče toži Gregoirja in njegovo ljubimko zaradi umora in najodličnejši pariški listi pravijo, da taki neusmiljeni ljudje ne zaslužijo drugega nego smrt.

(Trpinčenje otrok.) Železniški portir Šimke v Franzensfeste na Tirolskem je bil vzel v okrbo neko siroto, s katero sta on in njegova žena tako kruto ravnala, da je dekletce povsem podivjalo. Dekle je vsled tega le mislilo, kako bi se svojim „vzgojiteljema“ maščevalo. Vzelo je portirju 70 gld. in jih vrglo v peč. Portirjeva žena je otroka hudo pretepla, potem pa poklicala še svojega moža. Ta je dekletcu zvezal roki in jo povsem golo obesil na neki žebelj, potem pa otroka pretepal, da je bil ves krvav.

Ko je mož omagal, je vzela žena palico in tepla otroka, da je meso kar v cunjah od njega viselo. Tolkla je po otroku tolko časa, da je od napora in jeze omedlela. Sodišče je portirja obsodilo na 14 dni v ječo, njegovo ženo pa na mesec dni.

(Nezgodna na železnici.) Mej Kanfavarom in Rovinjem se je zlomil rels, vsled česar je poštni vlak skočil s tiru. Ponesrečil ni nihče, a materijalna škoda je precej velika. Promet se je za nekaj dni ustavil.

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.*****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehaljo na živcih ali v želodcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerihi slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi.*****

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vendar uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.*****

Meni diši najbolje!

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušnem načinu z okusom prave bobove kave preklisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja ■ Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.

Poučne stvari.

Esparzeta. Kdor je dandanes pameten gospodar, dela na to, da kar največ mogoče živine redi. Seveda — in žal, da je temu tako — postopa marsikdo pri tem napačno. Dosti preveč je namreč takih gospodarjev, kateri se za krmenje živine v veliko preobili meri slame poslužujejo. Še celo taki so, kateri čez zimo skoraj izključljivo slamo pokladajo. To je pač žalostno, da, še celo sramotno je to. No, kateri gospodarji pa so takega postopanja? — Ravno tisti, kateri se niso še potrudili in se nočejo potruditi, da bi svoja gospodarstva po gotovem načrtu uredili. Tisti so, kateri nočejo spremeniti dosedanjega starega svojega, sedanjim razmeram nedostatnega gospodarskega načrta po načinu v 23. št. lanskega „Rodoljuba“ priporočenem. Kdor še vedno preveč žita prideluje, prideluje gotovo tudi preveč slame, s katero potem svojo živino krmi. Namesto toliko žita, kakor nekdanj, prideloval naj bi ga vsak dandanes veliko manj, zato pa toliko več krme. Danes hočemo opozoriti naše gospodarje posebno na eno krmsko rastlino, katera je pri nas še veliko premalo poznana in zato tudi dosti premalo cenjena. To je esparzeta. Esparzeta je kakor nalašč za tak svet ustvarjena, kateri je plitev in jako kamenit, apnen in suh, toraj kraške naravi. Ne le da v takem svetu esparzeta kaj rada raste, marveč raste tudi močno, bujno. Daje obilo košnjo in jako dobro krmo, posebno ako se jej z umetnim gnojenjem (kajnitom in Tomaževo žlindro), le nekoliko pognoji. Pognoji se jej pa tudi lahko le z pepelom ali pa z gnojnicom. Pa tudi brez vse gnojitve uspeva na svetu zgoraj označenem tako, kakor le malo katera, ali kar naravnost rečeno, nobena naših krmskih rastlin. V presnem stanu je res, da živina ne mara, toliko rajši pa jo žre suho v rezanico spremenjeno. In kakor taka je tudi jako redilna in tečna. Košnjo dá sicer jedno samo v letu, a to jako izdatno, osobito ako se jej nekoliko pognoji in ni poletje izvanredno suho; doseže tudi visokost jednega metra. Koliko ni košenic po Gorenjskem, Dolenjskem, posebno pa po krasu, na katerih bi se dva do trikrat toliko krme pridelalo kakor se je sedaj pridelala — ako bi se je z esparzeto obsejalo. In enkrat zasejana, seje se potem leto za letom sama naprej, večna postane. Posestniki takih zemljišč, le poskusite z esparzeto in ne bode vam nikdar žal. Prekopljite prihodnjo pomlad, ali boljše, ako prekopljete koj sedaj v zimi — ako vam vreme to dopušča — košček najpustejše košenine. Obsejajte ga na pomlad s esparzeto kateri z pepelom ali umetnim gnojilom nekoliko pognojite, in sklenili bodete s časom vse košenice s esparzeto obsejati. Esparzeta daje tudi kaj izdatno pašo za čebele. In marsikje, kjer se čebele v poletnem času zaradi pomankanja paše komaj do ajdnega cvetenja prežive, povzdignila bi se dandanes, žal!, jako opuščena čebeloreja. Seme esparzete prodaja vsaka semerska trgovina. Prav zelo priporočljiva je pa ona od Ed. Mauttner-ja v Budapešti.

 Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 16. januarja 1897.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 24. decembra:	3,	60,	39,	48,	54.
Brno, dné 23. decembra:	62,	42,	75,	47,	2.
Trst, dné 19. decembra:	19,	60,	3,	30,	7.
Praga, dné 23. decembra:	58,	90,	74,	85,	3.
Gradec, dné 19. decembra:	60,	85,	72,	46,	75.
Linc, dné 19. decembra:	66,	54,	2,	13,	87.

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Tržne cene v Ljubljani

30. decembra m. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	0	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	6	30	Surovo maslo, „	—	74
Ječmen,	5	50	Jajce, jedno	—	3,
Oves,	6	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	—	Telečje	—	60
Koruza,	5	50	Svinjsko	—	60
Krompir,	2	20	Koštrunovo	—	36
Leča,	11	—	Pišanec	—	45
Grah,	10	—	Golob	—	16
Fižol,	9	—	Seno, 100 kilo	—	2 68
Maslo, kgr.	—	90	Slama, „	—	2 25
Mast,	—	70	Drva trda, 4 □ metr.	—	7
Špeh svež	—	62	„ mehka, 4 „	—	5

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

Dr. pl. Trnkóczy-ja

 cvet

za mazanje pri bolečinah v križu, na nogah in rokah, za jačanje in krepčanje kit človeškega telesa, za okrepljenje pred in po večjih naporih, dolgih marših ali težavnem delu je jako umesten. — 1 večja steklenica 50 kr., 1/2 tucata 2 gl. 50 kr., 1 tucat 4 gl. 50 kr.

Kapljice za želodec.

Steklenica 20 kr., 6 stekenic 1 gl., 3 tucate 4 gl. 80 kr.

Zeliščni sok

ali **prsi sirop** za odraščane in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 stekenic 2 gl. 50 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Zmešane lase

kupuje

 po najvišjih cenah

od 4 1/2 kile počenshi, že od 1871. leta obstoječa trgovina z lasmi

Filip Weil

Dolní Kralovice (Unter-Kralowitz) na Češkem.

P. S. P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.